

"Att vi tar omhand de material som en gång grävts upp är ett fundament för att nå visionen om ett slutet kretsloppssamhälle"

Elektroniska produkter är en av de snabbast växande avfallskategorierna i världen.

I Sverige har El-kretsen en nyckelroll i återvinningen.

Mårten Sundin, marknadschef på El-kretsen, berättar hur det hela fungerar.

Människan började på allvar utforska statisk elektricitet redan på 1600-talet, men det skulle ta tvåhundra år innan Thomas Edison kunde visa upp glödlampan och Nikola Tesla uppfann växelströmmen.

Därefter gick det fortare – i stearinljusets slocknande sken föddes 1900-talet med masskonsumtionen och ett brinnande intresse för elektriska produkter. Till sist kom något man knappast ägnat en tanke åt när utvecklingen brakade loss: kunskapen om skadligt avfall.

Idag lever vi i en värld med hem, arbetsplatser och fickor fulla av outhärlig elektronik som någon gång går sönder. Tjugo år in i milleniet är det globala elavfallet cirka 50 miljoner ton per år, varav drygt tolv miljoner ton i Europa.

Enligt producentansvaret, som lagstadgades inom EU i början av 2000-talet, vilar insamling och återvinning på producentens axlar. Det innebär att alla företag som producerar elprodukter och batterier, importörer och tillverkare, har ansvar för att produkterna tas omhand när de blir till avfall. Därför startades El-Kretsen, ett rikstäckande insamlingssystem.

El-Kretsen är en gemensam tjänst för elproducenter. Kan du berätta mer om er?

- När lagstiftningen var på gång gick olika branschorganisationer ihop och startade ett gemensamt insamlingssystem, ett icke vinstdrivande företag som långsiktigt skulle bygga upp både administration och den praktiska insamlingen i Sverige.

Idag är drygt 2 000 producenter anslutna till El-Kretsen. Vi ser till att insamlingen fungerar från norr till söder, men också att producenterna får den statistik de behöver för att kunna rapportera till Naturvårdsverket varje år.

Vi är en liten organisation, men samarbetar med en lång rad transportörer, återvinnare och med samtliga av Sveriges 290 kommuner. Vår uppgift är att sitta på

helheten, att ha koll på flödena och säkerställa att både insamling och återvinning håller god kvalitet.

Jag är en av alla ordentliga människor som ser till att de uttjänade batterierna hamnar i den avsedda holken i livsmedelsbutiken och att hårtorken som fick kortslutning hamnar på återvinningscentralen.

Men vad gör jag av det trasiga kylskåpet?

- Grunden i El-Kretsens insamlingssystem är Sveriges 600 återvinningscentraler. Kommunerna har också kompletterande system för privatpersoner, till exempel fastighetsnära insamling och mobila miljöstationer. Sedan ett par år har även butikerna ett utökat ansvar.

”Vi tror på att ett starkt engagemang föds ur en stark motivation”

Varför är det så viktigt att just kasserade elektronikprodukter inte hamnar i hushållssoporna?

- Elektronikprodukter innehåller ofta en lång rad ämnen och material. En del kan vara giftiga och dessa vill vi hantera i särskilda slutna processer. Andra är värdefulla, såväl ur ekonomiskt som miljömässigt perspektiv. Det kan vara vanliga metaller, såsom aluminium och koppar, men också små mängder av nickel, palladium, silver och annat.

De flesta metaller kräver mycket energi och resurser vid gruvbrytning, och genererar stora mängder gruvavfall. Att återvinna så mycket som möjligt av dessa är därför ett sätt att minska miljöbelastningen för den produkt du lämnat som avfall.

Att vi tar omhand de material som en gång grävt upp är ett fundament för att nå visionen om ett slutet kretsloppssamhälle. Därför är vi också måna om att verkligen få tillbaka materialet till oss när produkten är inte fungerar längre.

Hur återvinns produkterna?

- De ca 140 000 ton elavfall vi samlar in varje år går igenom en så kallad förbehandling. Produkterna skruvas isär för att ta bort miljöfarliga komponenter, som batterier och ljuskällor, och specifika delar som till exempel kretskort.

Det som blir kvar krossas. På så sätt går det att dela upp det som en gång varit hela produkter till olika materialhögar. Plast går åt ett håll, metaller åt ett annat och så fortsätter förädlingsprocessen. Metaller smälts ner och blir till ny råvara. Även plasten delas upp

och den del som är ren från exempelvis bromerade flamskyddsmedel materialåtervinns.

El-kretsen arbetar långsiktigt och riktar sig även till barn. På er hemsida hittar man Kunskapsrummet, som innehåller skolmaterial, och ni bidrar nationellt till Natur & Miljöboken. Varför har ni valt att göra det?

- Vi tror på att ett starkt engagemang föds ur en stark motivation. Kunskap om varför vi inte ska slänga batterier i soppsåsen och hur vi tillsammans går mot ett hållbart samhälle kan El-Kretsen bidra med. Men vi når inte ut till alla och framför allt har vi inte de pedagogiska färdigheter som lärare har.

Idén och förhoppningen är att Sveriges alla lärare hjälper oss att skapa denna motivation, stärkta av det material vi bidrar med.

Där kommer Natur & Miljöboken in som ett bra verktyg.

VILL DU VETA MER?

På kunskapsrummet.com hittar du skolvänligt material från El-kretsen.

Information om hur återvinningen fungerar i just din kommun finns på deras hemsida.

El-Kretsen